

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ КРАПЕЛЬНОГО ЗРОШЕННЯ ВИНОГРАДУ СОРТУ МЕРЛО В УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

Показана економічна ефективність застосування крапельного зрошення на виноградниках сорту Мерло в умовах півдня України.

Ключові слова: виноград, крапельне зрошення, урожай, економічна ефективність.

Вступ. Реформування сільськогосподарського виробництва, перехід до нових форм господарювання в умовах ринкових відносин висувають високі вимоги до використання землі, стабільності врожаїв та якості винограду для забезпечення конкурентоспроможності галузі. Підтримка високої конкурентоспроможності означає, що всі ресурси підприємства використані настільки продуктивно, що воно являється більш прибутковим, ніж його головні конкуренти.

У високорозвинених країнах традиційні способи зрошення поступово поступаються місцем більш прогресивним способам зрошення багаторічних культур, таких як крапельне зрошення, внутрішньогрунтове та імпульсне зрошення. На Україні більше 80% площ виноградників знаходяться в зоні недостатнього зволоження, тому отримання урожаїв високої якості і довговічність насаджень можливо тут лише при наявності зрошення.

Метою досліджень було встановлення впливу різних норм крапельного зрошення на урожай і якість сорту винограду Мерло, а також визначення економічної ефективності даного агрозаходу в умовах півдня України.

Матеріали і методи. Польові досліді проводились в 2012-2014 роках на виноградних насадженнях сорту Мерло Татарбунарського району Одеської області за схемою: 1. Контроль – без зрошення; 2. Крапельне зрошення, норма поливу 50-60 м³/га; 3. Крапельне зрошення, норма поливу 70-80 м³/га. Дослід закладено у трикратному повторенні. Схема посадки 3,0 x 1,5, формування - двосторонній кордон.

За всіма варіантами дослідів проводили агробіологічні обліки. Отримані результати обробляли методом варіаційної статистики.

Результати досліджень. Ефективність прийому, що вивчається, краще всього визначити за прибавкою врожаю. Тому основним завданням досліджень було вивчити вплив крапельного зрошення з різними витратами води на продуктивність та якість винограду сорту Мерло в умовах півдня України.

У середньому за 2012-2014 роки маса грона при застосуванні крапельного зрошення нормою 50-60 м³/га зростає на 12,9 г більше контролю і склала 155,1 г; при застосуванні крапельного зрошення нормою витрати води 70-80 м³/га маса грона склала 158,8 г, що на 16,6 г більше контролю.

Найбільшу урожайність отримано у 2014 році при застосуванні крапельного зрошення нормою поливу 70-80 м³/га, вона складала 8,9 т/га, що на 2,09 т/га або на 30,7% більше контролю. При застосуванні крапельного зрошення нормою поливу 50-60 м³/га урожайність складала у цьому році 8,07 т/га проти 6,81 т/га на контрольному варіанті, тобто на 1,26 т/га чи на 15,0% більше контролю.

У середньому за три роки при застосуванні крапельного зрошення нормою поливу 50-60 м³/га врожайність складала 7,09 т/га, що на 1,0 т/га або на 15,0% більше контролю. При застосуванні крапельного зрошення нормою поливу 70-80 м³/га урожайність складала 7,79 т/га проти 6,81 т/га на контрольному варіанті, що на 1,7 т/га або на 29,8% більше контролю (рис. 1).

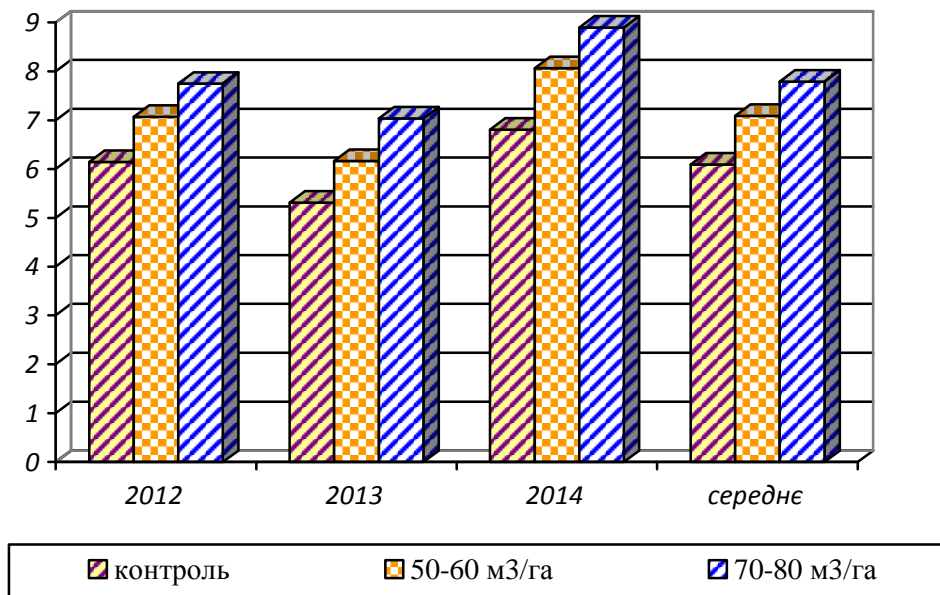

Рис.1. Вплив крапельного зрошення на урожайність винограду сорту Мерло у 2012-2014 рр., т/га

У дослідних варіантах отримано більш високий урожай у порівнянні з контролем, що призвело до збільшення доходу від реалізації продукції. Найбільший дохід від реалізації продукції за роками досліджень отримано при застосуванні крапельного зрошення нормою 70-80 м³/га у 2014 році. Він склав 40050,00 грн, що на 9405 грн більше контролю. У середньому за три роки дохід від реалізації продукції збільшився у дослідних варіантах на 4732,20 грн більше контролю при застосуванні крапельного зрошення нормою 50-60 м³/га і на 7749,20 грн більше контролю, відповідно при застосуванні крапельного зрошення нормою 70-80 м³/га (табл.1).

Виробнича собівартість у дослідних варіантах знижувалась у порівнянні з контролем за роками досліджень. У середньому за три роки при застосуванні крапельного зрошення нормою 50-60 м³/га виробнича собівартість знижувалась у порівнянні з контролем на 91,93 грн та при застосуванні крапельного зрошення нормою 70-80 м³/га відповідно на 124,88 грн нижче контролю (табл. 1).

Найбільший прибуток у роки досліджень отримано у 2014 році при застосуванні крапельного зрошення нормою 70-80 м³/га. У цьому варіанті прибуток на 1 га склав 27957,10 грн, що на 7412,1 грн більше контролю. У середньому за три роки отримано прибутку 19798,61 грн, що на 3410,6 грн більше контролю при застосуванні крапельного зрошення нормою 50-60 м³/га та 22258,18 грн, що на 5870,18 грн більше контролю при застосуванні крапельного зрошення нормою 70-80 м³/га (табл.1).

Найбільший рівень рентабельності відмічено при застосуванні крапельного зрошення нормою 70-80 м³/га. Рівень рентабельності у цьому варіанті у 2012 році склав 185,4%, що на 18,1% більше контролю; у 2013 році – 171,9%, що на 24,7% більше контролю та у 2014 році – 231,2%, що на 27,8% більше контролю. При застосуванні крапельного зрошення нормою 50-60 м³/га рівень рентабельності за роками досліджень склав відповідно у 2012, 2013 та 2014 роках – 182,7, 160,4 та 227,4%, що на 15,3, 13 та на 24% більше контролю (табл.1).

У середньому за три роки рівень рентабельності при застосуванні крапельного зрошення нормою 50-60 м³/га зріс на 17,5% більше контролю та склав 190,2% проти 172,7% на контролі. При застосуванні крапельного зрошення нормою 70-80 м³/га рівень рентабельності склав 196,2 %, що на 23,5 % більше контролю (табл.1).

**Економічна ефективність вирощування винограду сорту Мерло
при крапельному зрошенні, 2012-2014 рр.**

Показники	Роки	Варіанти дослідів		
		без зрошення (контроль)	крапельне зрошення 50-60 м ³ /га	крапельне зрошення 70-80 м ³ /га
Урожай, т/га	2012	6,14	7,07	7,75
	2013	5,31	6,16	7,04
	2014	6,81	8,07	8,90
	середнє	6,09	7,09	7,79
Дохід від реалізації продукції з 1 га, грн	2012	23946,00	27573,00	30225,00
	2013	22886,10	26549,60	30342,40
	2014	30645,00	36315,00	40050,00
	середнє	25825,70	30557,90	33574,90
Виробничі витрати на 1 га, грн	2012	8956,70	9751,96	10590,46
	2013	9256,40	10196,90	11159,50
	2014	10100,00	11092,90	12092,90
	середнє	9437,70	10347,25	11280,95
Виробнича собівартість 1 т, грн	2012	1458,75	1379,34	1366,51
	2013	1743,20	1655,34	1585,16
	2014	1483,11	1374,58	1358,75
	середнє	1561,69	1469,76	1436,81
Отримано валового прибутку, грн на 1 га	2012	14989,30	17821,04	19634,54
	2013	13629,70	16352,70	19182,90
	2014	20545,00	25222,10	27957,10
	середнє	16388,00	19798,61	22258,18
Рівень рентабельності, %	2012	167,4	182,7	185,4
	2013	147,3	160,4	171,9
	2014	203,4	227,4	231,2
	серед	172,7	190,2	196,2

Висновок. Проведений аналіз економічної ефективності підтвердив доцільність використання на виноградниках сорту Мерло в умовах півдня України крапельного зрошення. Найбільш рентабельним є крапельне зрошення нормою поливу 70-80 м³/га.

Використані джерела

1. Ромащенко М. І. Мікрозрошення сільськогосподарських культур / М. І. Ромащенко, В. М. Корюненко, А. Т. Каленіков, В. М. Сторчоус // Меліорація і водне господарство. – К.: Аграрна наука. – 2004. – Вип. 90. – С. 63-87.
2. Рокочинська Н. А. Тимчасові рекомендації з економічного обґрунтування інвестицій в проекти зрошувальних систем / Н. А. Рокочинська, Л. Ф. Кожушко, А. М. Рокочинський, С. Р. Стасюк. – Рівне: УДВГП, 2004. – 37 с.
3. Шикломанов И. А. Развитие орошения в мире и его влияние на водный баланс / И. А. Шикломанов // Современные проблемы гидрологии орошаемых земель. – М., 1981. – Ч. 1. – С. 3-15.
4. Угрехилидзе Ш. Р. Влияние способов полива на урожайность и сахаристость винограда / Ш. Р. Угрехилидзе // Виноделие и виноградарство СССР. – 1989. – № 5. – С. 28-29.

Каменева Н. В.

Экономическая эффективность применения капельного орошения винограда сорта Мерло в условиях юга Украины

Приведена экономическая эффективность применения капельного орошения на виноградниках сорта Мерло в условиях юга Украины.

Ключевые слова: виноград, капельное орошение, урожай, экономическая эффективность.

N. V. Kameneva

Economic effectiveness of drip irrigation using in Merlot cultivation in Southern Ukraine

Economic effectiveness of drip irrigation using in Merlot cultivation in Southern Ukraine is presented.

Keywords: grapes, drip irrigation, harvest, economic effectiveness.

УДК 634.8 : 631.4

М. Ф. Кисиль, д-р. с.-х. наук,
С. М. Кисиль, канд. экон. наук,
Научно-практический институт садоводства,
виноградарства и пищевых технологий

Д. Н. Братко, канд. с.-х. наук
Министерство сельского хозяйства и пищевой промышленности,
Республика Молдова

**ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ ПАСПОРТИЗАЦИЯ ВИНОГРАДАРСТВА – ОСНОВА
ПОВЫШЕНИЯ СТАБИЛЬНОСТИ ОТРАСЛИ**

Экологический паспорт представляет собой документ, содержащий информацию о наименовании и происхождении сорта, требования к экологическим условиям созревания и деления на территории. Также обязательно иметь агробиологические характеристики (рост, сила, уровень плодоношения зимующих глазков, регенеративная способность, сродство с зональных запасов, устойчивость к болезням и вредителям и к неблагоприятным условиям среды обитания, характер накопления сахара и снижение кислотности), экологический спрос (минимальные и активные температуры, элементы рельефа и грунта).

Ключевые слова: природный потенциал, экология, микроклимат, рельеф, почвенный покров, сумма активных температур, минимальные температуры.

Что такое паспорт?

Экологический паспорт сорта винограда – это юридический, организационно-технический, агробиологический, экологический документ, содержащий информацию о названии и происхождении сорта, требования к экологическим условиям созревания и районирования по территории. Обязательным также является агробиологическая характеристика (сила роста, уровень плодоношения зимующих глазков, восстановительная способность, аффинитет с районированными подвоями, устойчивость к болезням и